

Valtiovarainministeriö

lausuntopyyntönne 4.2.

Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Selvitysmiehen työ on valmistunut lakiesitykseksi ja voidaan todeta, että uudistus on tarpeellinen ja päälinjoiltaan oikean suuntainen. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä on erittäin monimutkainen eikä perustu tuoreisiin tietoihin. Lakiesitys on selkeä edistysaskel nykyiseen malliin, mutta edellyttää ehdottomasti jatkovalmistelua, jotta valtionosuusjärjestelmästä saadaan läpinäkyvä ja perusteiltaan kiistaton. Huomattavaa on myös, että esitetty valtionosuusjärjestelmä ja sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistuksen linjaukset eivät ole keskenään ristiriidattomat.

Kokonaisuutena tulisi jatkovalmistelussa syventyä erityisesti siihen, että kriteerit voidaan tutkimuksellisesti ja tilastollisesti varmentaa olevan kustannuksia kuvaavia ja, että niiden suhteet ovat oikea ja oikeassa suhteessa kustannusten perusteina.

Sairastavuuskriteeri esimerkiksi perustuu mm. kahteentoista erityiskorvattavaan kansantautiin. Näiden kriteerien taustaa tulisi avata, sekä tutkimuksellisesti todentaa, että ne kuvaavat kuntien terveydenhuollon kustannusrasitusta kokonaisuutena.

Lakiesityksessä sanotaan, että valtionosuusjärjestelmän tulisi tasata kustannuksista aiheutuvia eroja. Tällä perusteella voidaan kyseenalaistaa etenkin työpaikkaomavaraisuuden kriteeri sekä alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkeläisten määrän kriteeri. Ainakaan niiden perusteiksi ei ole esitetty tutkimuksellista tietoa. Myöskään syrjäytyneisyys-, saaristo-, koulutustaso-, vieraskielisyys- ja asukastiheyskriteereille ei ole tutkimuksellista taustaa siitä, kuinka suuri näiden vaikutus todella on kuntien kustannusrakenteessa.

Samaa taustaa peilaten taas työttömyyskriteerin pieni painoarvo on yllättävä. Työttömyys vaikuttaa monella tavoin kunnallisten palveluiden kysyntään ja jopa velvoitteisiin. Niinpä siihen tulisi liittää myös nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kriteerit.

Esityksessä OKM:n perustamishankkeiden valtionosuudet siirrettäisiin toiminnan valtionosuuspohjiin. Esitys on perusteiltaan hyvä, mutta tällä hetkellä ministeriön valtionosuuslistoilla olevien investointihankkeiden valtionosuudet tulisi kuitenkin toteuttaa, sillä kunnat ovat tehneet niiden perusteella taloussuunnittelunsa seuraaville kolmelle vuodelle.

Kotikuntakorvauksissa kaikkien oppilaitosten tulee olla samassa asemassa järjestäjästä riippumatta. Esitetty järjestelmä laittaa kunnat huonompaan asemaan.

Verotulotasauksen tasausrajan nosto 100 %:iin tulee aiheuttamaan huomattavia vuosittaisia muutoksia valtionosuuksissa ja siten hankaloittaa taloussuunnittelua.

Yksin voimalaitosten kiinteistöveron huomioiminen verotulotasauksessa ei ole mitenkään perusteltu. Joko kiinteistöverot tulee huomioida kokonaisuudessaan tai siten ei lainkaan.

Jotta kuntien taloussuunnittelu olisi mahdollista, tulisi uudet valtionosuustiedot olla käytettävissä aina edellisen vuoden kesäkuussa. Muutenkin vuosittaisten valtionosuuksien ennustettavuutta tulisi parantaa.

Kangasalan kunnanhallitus

Oskari Auvinen
kunnanjohtaja

Seppo Saarinen
talousjohtaja